

ZOEKERS NAAR WAARHEID

Het leven van de mens is van het begin der tijden, af een voortdurende worsteling geweest tussen waan, werkelijkheid en de behoeften van het leven. De praktische zin van de mens heeft hem er in vele gevallen toe gebracht om het onverklaarbare op de meest eenvoudige wijze uit te leggen. Hij heeft dit in het begin gedaan op animistische wijze, heeft vele godsdiensten uit de grond gestampt en vele goden geschapen alleen om de verschijnselen der natuur, het noodlot en het toeval op enigerlei wijze voor zichzelf aanvaardbaar te maken. Hieruit komt gewoonlijk een grote verwarring voort.

Als wij de verwrongen denkwijzen van de primitieve mens zien, de gedachtegang o.m. dat de sympathisch magische werking tussen het beeld en wat door het beeld wordt voorgesteld onomstotelijk vast staat, dan zult u begrijpen dat er zeer veel arbeid is verzet zeer veel onderzoek op velerlei terrein is gedaan voor men kon komen tot de huidige opvattingen.

Ogenschijnlijk is het thans de wetenschap, die een soort alleenrecht op de waarheid bezit. Zij is het nl. die de bewijsbare waarheid brengt of door haar bewijzen een waarheid aannemelijk maakt. Daarnaast zien wij religieuze instellingen, die zich het recht toe-eigenen een waarheid te verkondigen, zonder daarover enige uitleg te geven. Zij eisen dit op als een Goddelijk recht, maar wij kunnen dit in menselijke zin niet als onmiddellijke waarheid beschouwen. Het is een geloof, dat een innerlijke waarheid voor de mens kan betekenen, maar met een kosmische waarheid kan het betrekkelijk weinig uit te staan hebben.

Tussen deze beide uitersten (het nuchtere, materialistisch wetenschappelijke onderzoek en het geloof van de medicijnman af tot de machtige kerken van deze dagen) vinden wij te allen tijde de denker, de filosoof. Het zijn juist mensen, die zich losmaken van de dwang van hun omgeving, die zich niet laten binden door de magische rituelen en voorstellingen en die zich evenmin laten terughouden door de z.g. wetenschap van hun dagen, welke in staat zijn de waarheid steeds duidelijker te erkennen. Over het algemeen noemt men deze; filosofen. Het is een lange reeks van zoekers naar waarheid, die waarschijnlijk reeds begint in de eerste dagen, toen een denker zeide: "Wanneer wij een buffel of een tijger of een paard afbeelden en menen daarmee het paard te kunnen bereiken, dan is het verstandiger om er ook een mens bij af te beelden. Want er kan toch geen groot verschil bestaan tussen de afbeelding van een mens en die van een paard. Beeld dus de volledige jachtscène af en ge zult daardoor ongetwijfeld betere resultaten krijgen." Toen die resultaten uitbleven, zal er ongetwijfeld een denker zijn geweest, die heeft gezegd; Er mankeert iets aan ons denken en aan ons doen. Wij moeten op enigerlei wijze uitvinden wat er van dat geloof waar is." En hij heeft proeven genomen. Natuurlijk, het resultaat was zeer eenvoudig, simplistisch. Het was daarnaast ook zeer primitief. Maar toch was het een resultaat, dat de grotere vrijheid van de mens in zijn eigen wereld, een grotere onafhankelijkheid van noodlot, toeval en vele vreemde goden trachtte te bereiken. Sommige rijken met een grotere beschaving brengen praktisch van het begin af denkers voort, die trachten de wereld te zien. Wij ontdekken daarbij een zeer verbluffende ontwikkeling. Als wij ons b.v. wenden tot de oudste Chinese filosofen, dan vinden wij daar het begrip "God" niet of slechts zelden gebruikt. Daarvoor komt de gemeenschap in de plaats. De kenbare wereld wordt gebruikt als het voorbeeld voor alle dingen. Er kan meer zijn, maar de denker meent dat niets kan worden vastgesteld van hetgeen achter de dood ligt; hij meent dat het voldoende is in deze wereld te leven volgens de verplichtingen van die wereld. Is er hier harmonie, volgt men de weg van het juiste denken en het juiste handelen, dan zal men ongetwijfeld ook later - als er een "later" bestaat - op goede en gelukkige wegen komen.,

U meent misschien dat deze denkwijze door het volk werd gedeeld, maar dat is niet waar. In de tijd dat deze gedachten werden ontwikkeld, droomde men van vele en zeer wrede hellesferen, die de ziel moest doortrekken. Men droomde van machtige goden, van hemelrijken en van landen van verdoeming. De poging waarheid te vinden deed al vroeg vaststellen dat, zoals één van deze denkers het zegt; "geen mens de beelden kan snijden van goden of demonen."

Deze vaststelling lijkt mij zeer belangrijk. Vergeet niet, dat zij werd gedaan ruim 3.000 jaar v. Chr. Een mens is niet in staat zijn God te omschrijven of de demonische krachten duidelijk aan te geven. Egypte, dat de mystieke kant op gaat, loopt heel vaak vast in zijn - mede door plaatselijk chauvinisme veroorzaakt - veelgodendom. Elke plaats heeft haar godheid; een ieder wil op zijn manier meespelen. Toch vinden wij ook hier reeds, in de tijd toen de twee rijken nog naast elkaar bestonden, denkers die een ander begrip zoeken. En wanneer de Nijl wordt aanbeden, dan is er een priester die gestenigd wordt, omdat hij durft verklaren; "Niet de goden maar de wolken zijn het, die vruchtbaarheid brengen en de Nijl doen rijzen." Een bekende figuur is hier natuurlijk Achnaton. Hij zoekt naar het één-goden-geloof en komt daarbij zelfs tot een symbolische voorstelling, waarachter de werkelijke Godheid verborgen is. In één van zijn - naar ik meen nog behouden - zonnEZangen zingt hij immers. "Machtig Licht, dat zich verbergt achter de Zon." Achter de zon. Denkers, die zoeken naar een waarheid en steeds meer beseffen:, Wij kunnen niet te doen hebben met een veelheid van godenwerelden; wij kunnen niet te doen hebben met overal verschillende wetten; wij moeten altijd rekenen met één kracht, met wetten, die overal gelijk of bijna gelijk gelden. Zij gaan verder en vormen kleine groepen en scholen. Hun denken, wordt hoe langer hoe meer getrokken naar harmonie, opbouw en geestelijk werk. Velen hunner zijn vergeten en slechts enkelen, zoals b.v. Salomo, leven voort als voorbeeld van wijsheid in de hedendaagse geschiedenis. Want Salomo is in zijn zangen en spreuken natuurlijk bekend. Menigeen realiseert zich echter niet, dat deze zelfde Salomo erkent:

"De God mijner vaders is de God Die mijn land tezamen houdt. Hij is het, Die mijn strijdwegens vooruit doet gaan en de schepen drijft tot de haven; want Hij is mijn volk." Het is logisch, dat deze spreuk snel word weggelaten, maar dit neemt niet weg dat zij door deze grote wijsgeer en magiër werd uitgesproken en hieruit het besef blijkt, dat veel van hetgeen God of goddelijk wordt genoemd, in feite dus de menigte is. We zouden tegenwoordig misschien zeggen: het bovenbewustzijn van de massa.

De gedachten aan de innerlijke God ontwaken slechts langzaam. "Dood is dood," horen wij al een lange tijd verkondigen. Want de zoeker naar waarheid vindt achter de dood geen waarneembare wereld. Een enkele keer verschijnt een lichtpunt. Zoals de Griekse denker, die durfde zeggen, "Ik ken geen God buiten de God in mij of de God, Die in mij spreekt." Een juiste en ware uitspraak. Een uitspraak, die door vele denkers in het verborgene en in het openbaar wordt uitgewerkt en ons brengt tot gedachtegangen als enige mogelijkheid om de wereld en God te kennen is te zijn. Zolang ik ben, zal ik mijn wereld kennen en zal God in mij zijn."

En het gaat zelfs verder. Er is een hedendaagse denker, die zei "Mijn God, Gij zijt; maar Gij zijt aan mij gebonden. Want hoe kunt Gij U openbaren, indien ik niet ben? Indien ik niet ben, bestaat Gij niet. Als mijn ogen zijn geloken, dan zijn de sterren gedooft, dan is de wereld uitgewist." En hij had gelijk - uit een persoonlijk standpunt misschien -.

Het is moeilijk om naar waarheid te zoeken. Moeilijk, omdat je moet beginnen met vele vooroordelen terzijde te stellen. Moeilijk ook, omdat je moet berusten in zeer vele, voor jezelf minder vleierende, vaststellingen. Je moet afstand doen van die heerlijke troost, dat goden en engelen met je zijn en van het noodlot, dat de gevolgen van je eigen fouten wel voor zijn rekening zal nemen.

De ontwikkeling gaat natuurlijk verder dan alleen tot Griekenland, we krijgen de natuurfilosofen. De mensen, die onderzoeken wat de natuur betekent en die naast onnoemelijk veel dwaasheid soms een geïnspireerde wijsheid naar voren brengen. Soms is dat jammer. Aristoteles' leringen zijn van groot gewicht en grote rijpheid. Maar zijn voorstelling van het heelal - progressief voor zijn dagen - belet lange tijd andere denkers verder te gaan. Ze is te perfect om aangetast te worden en belemmert zo de vrijheid. Leraren vinden wij overal. Wij kunnen gaan kijken naar de ketterse sekten, die proberen het Christendom op een ware basis terug te brengen. Omstreeks 800 is er in Frankrijk zo'n ketterse sekte. De geschriften daarvan zijn grotendeels vernietigd. Ze zijn uit de maatschappij gedreven en toch waren ook zij zoekers naar waarheid. Een van hun uitspraken, die wel in steen gegrift moest zijn, is deze; "Woorden blijven woorden, of zij de woorden Gods zijn of de woorden der mensen. Slechts daden hebben werkelijk zin. De mens, die handelt naar hetgeen hij spreekt, dient zijn God. Wie echter woorden spreekt en er niet naar handelt, heeft zich aan de afgrond verkocht." Dit maakt duidelijk dat een dergelijke uitspraak in één opzicht wijsheid ontbeert; want hierdoor

worden alle gezagdragers van die tijd in het harnas gejaagd. Het gevolg was, dat de leer moest worden onderdrukt, dat de leraren moesten sterven en dat de geschriften werden verbrand.

Het zoeken naar waarheid is echter zeker niet tot de buitenkerkelijken beperkt gebleven. Wanneer wij bij Augustinus zien, hoe hij poogt om God te definiëren, wanneer wij de mysticus Thomas á Kempis volgen dan valt ons op dat ook hier mensen zoeken naar waarheid. Zij zoeken het vaak op een basis, die voor ons niet geheel aanvaardbaar is. Maar zij trachten te ontleden, en trachten erachter te komen wat telt, wat waardevol is en wat kracht heeft. De weg van de mysticus is de eenvoudigste geweest. Het is in zekere zin eenvoudiger alles achter je te laten, zoals Franciscus van Assisi deed of in opstand te komen als Luther, dan om binnen de aanvaarding van het goddelijk Geheel te leven volgens de grondslagen van b.v. het Christendom, zonder persoonsverheerlijking, zonder iets dan de aanvaarding van het leven. Deze eenvoud is niet aan vele mensen gegeven. Er zouden misschien voor het merendeel der mensheid wegen zijn te vinden om tot God te komen buiten weten en denken om. Maar zou het bovennatuurlijke zich kunnen openbaren buiten elk begrip daarvan? Daarom is voor het merendeel der mensheid het weten noodzakelijk. Er is echter een weten dat te ver gaat, zelfs voor al wat men in deze tijd wil aanvaarden. De mensheid van deze dagen, vrienden, is gebonden. Niet zozeer door banden van geloof, want die zijn vaak al te los. Ze zijn echter gebonden door hun begrip van wat waar is. Zij zijn geen zoekers naar waarheid in de ware zin des woords. Zij kunnen de remmingen, die in hen zelf liggen, niet verwerpen. Zij kunnen, wat denkers en zoekers door alle eeuwen heen wél hebben gedaan, niet zeggen: "Ik ken geen enkele waarheid buiten het feit, dat ik zelf besta of droom." Het begin van de tocht naar waarheid is in feite niets anders dan afstand te doen van elke vooropgezette mening. "Ik denk, dus ben ik." Dat is een persoonlijke waarheid. Maar meer dan dat weet men niet. Men dént veel te weten, maar bewijsbaar is het niet. Immers argumenten, welke een schijnwijsheid bevatten, hebben door alle tijden heen opgang gemaakt. Toen voor het eerst werd vastgesteld dat de aarde ouder is dan volgens de Bijbel aanvaardbaar is, was er onmiddellijk een monnik, die een verdediging schreef.

"Indien God," zo zeide hij, "In Zijn volmaaktheid van weten en kennen de wereld scheidt, zal Hij haar scheppen volledig met al wat erbij hoort, tot zelfs de versteende skeletten van dieren, die nooit geleefd hebben toe." Maar..... was dit juist? Niemand zal het met zekerheid kunnen zeggen. Is er ergens - midden in de, tijd - een wereld geplaatst zo volmaakt dat het lijkt, alsof zij zich vanaf het begin der tijden heeft ontwikkeld? Er is niemand, die het weet, maar een wijsheid, die dit a priori stelt, is een schijnwijsheid, zij kan nooit waarheid zijn. Waarheid is datgene dat onomstotelijk vaststaat. Er zijn in de moderne tijd vele zoekers naar waarheid geweest, die vertrappt en vertreden zijn. Ik weet hoe vele onderzoekers op het gebied van het paranormale, het spiritisme zoals het toen nog heette, zijn uitgelachen en met hoon zijn overstelpt, omdat zij durfden aanvaarden dat er nog andere fenomenen bestaan, dan die welke een kerk leert of het oog kan waarnemen. "Zij hebben zich laten bedriegen." zo zei men. Men heeft zich niet gerealiseerd dat een dergelijk bedrog moeilijker zou zijn dan het produceren van het reële verschijnsel. Zij zochten naar waarheid en zij hebben vaak met heel veel moeite getracht de grensgebieden tussen mens en geest te onderzoeken.

De lange stoet van zoekers naar waarheid heeft voor deze wereld een erfdeel achtergelaten. U vindt daar velen tezamen die - bien étonnés de se trouver ensemble - zich afvragen; "Zijn wij dan werkelijk allen loten van één stam?" Daar staat Horem-Ra, de hogepriester, die werd gestenigd, naast een Descartes. Daar staan filosofen uit de jongste tijd hand in hand met Paracelsus, Aristoteles en Diogenes. Daar zijn de dichters van China en de denkers uit de oudheid saamgerijdt met de onderzoekers van de moderne laboratoria. Een wonderlijk verschijnsel. En toch hebben zij allen tezamen de mensheid een erfdeel gegeven, dat in staat is van elke mens in deze dagen wederom een zoeker naar waarheid te maken.

Het erfdeel is betrekkelijk snel te omschrijven en ik vrees, dat het niet ieder uwer geheel zal bevallen. Het betekent voor velen een aantasting van voor hen vaststaande feiten of geloofspunten. Toch acht ik het belangrijk, dit erfdeel te noemen. In de eerste plaats; Een mens bestaat, zolang hij denkt. De geaardheid van het bestaan kan hij niet omschrijven. Slechts uit zichzelf kan hij voor zichzelf leven.

In de tweede plaats hebben zij ons geleerd. Er kan niets bestaan, dat niet uit een oorzaak is voortgekomen en gevolgen heeft. Het is onmogelijk door te dringen zelfs in eigen wereld; de werelden van goden en geesten kunnen door de mens niet worden betreden. Hij kan daaruit slechts innerlijk putten, doch dan slechts krachtens een aanvaarding, die niet op feiten berust. Wij weten niet, of er een God is. We weten niet, wie of wat die God is. Wij weten slechts, dat er wetten bestaan, die wij in het Al voortdurend ontmoeten en die wij gezamenlijk kunnen zien als de uiting van een Wezen of de structuur van het Al. Het is voldoende te weten, dat wij hier aan zijn onderworpen en te streven naar een steeds duidelijker omschrijving, en zo mogelijk ook verklaring van deze wetten hoort het geen geloof.

Dan gaan we verder. Als er slechts één waarheid bestaat, dan moeten er vele wegen zijn om haar te bereiken. Steun een ieder, die op zoek is naar de waarheid. Dat is een beslissing. Ook de dood hebben zij voor ons omschreven. De dood is een geheim. Of hij uitblussing of leven betekent, kan men niet zeggen zonder te sterven. Dat hij echter het onontkoombaar einde is van het bestaan, dat is een zekerheid. Daarom zal het leven er vooral op gericht moeten zijn goed te sterven.

Alle mensen hebben veel gemeen. Het is belangrijk dat de mens erkent wat hij met anderen gemeen heeft, vóór hij ertoe overgaat verschillen te bepalen. Dat zijn allemaal punten, die vaststaan. O, niet de uitkomsten van een laboratoriumonderzoek, niet ergens wetenschappelijk en koel vastgesteld, maar dingen die in het hele leven der mensheid, ongetelde eeuwen lang, altijd weer op de voorgrond kwamen en steeds weer waar zijn gebleken. Daarnaast laten ons de zoekers naar waarheid dan een stad vol torenhoge gebouwen van veronderstellingen. Wanneer u naar mij luistert en u weet, dat ik uit een andere wereld spreek, dan is ook dit een gebouw van veronderstelling. In de middeleeuwen heeft een denkerdichter eens gezegd: "Wij bouwen in ons leven aan de steden onzer dromen en hopen daarin te leven, zodra wij sterven." Ik geloof, dat dit ook een waarheid is zonder meer. Een ieder, die zo gezocht heeft naar waarheid en getracht heeft werkelijkheid te vinden, heeft daarmee wel degelijk voor zichzelf en voor anderen iets tot stand gebracht. De inleider van zo-even zei; "U weet, wij gaan vanavond spreken over: het zoeken naar waarheid." Inderdaad. Want het zoeken naar waarheid, dat ons allen - geest en stof - tot ware zoekers maakt, is m.i. het enige dat aan het leven een voldoende inhoud kan geven.

De grote en belangrijke wetten zijn echter alle vol van uitzonderingen. Eén van de belangrijke punten, die heden ten dage in het leven moet worden geaccepteerd, luidt. "Alle dingen zijn relatief. Ze kunnen slechts door hun onderlinge verhoudingen worden bepaald, maar kunnen niet in hun absolute waarde worden gezien." Dat is modern denken. Maar in de oudheid word hetzelfde reeds op een andere manier gezegd; Indien wij naar de waarheid willen zoeken, zullen wij moeten beginnen met vast te stellen; Er is niets zó concreet, dat wij kunnen zeggen: "Dit is absoluut en eeuwig waar". Elke waarheid, welke wij ontdekken, is een waarheid die past voor onze tijd, ons wezen en ons denken. Daarnaast zullen andere waarheden bestaan.

Wij zien andere facetten in andere wezens en denken. De geest leeft anders dan de stofmens. Maar in de stof leeft haast iedere mens anders dan zijn burens, zijn broeders en zijn zusters. Als men zoekt naar de waarheid, moet men hiervan uitgaan. Men kan nooit een waarheid bepalen uit het gedrag van anderen. Men kan slechts een waarheid van anderen vernemen en voor zichzelf toetsen, tot men zegt; "In mij is dit waar."

Op deze wijze laat het zoeken naar waarheid ons wel degelijk een mogelijkheid om ook het bovennatuurlijke te ervaren, de persoonlijke beleving deelachtig te worden, mits men daarvoor de capaciteiten bezit en het uithoudingsvermogen. De honger daarnaar is zeker aan de mens niet vreemd. Maar men moet ernaar streven, men moet ervoor werken. Want men kan alleen in en door zichzelf bereiken. Dat wat een ander ons geeft, mag misschien een stimulans zijn, een goede raad. Maar slechts als ze in onszelf bestaat, is zij reëel.

Zoeken naar waarheid kan men nimmer doen door de sentimenten een te grote rol te laten spelen. Ik weet, dat men in vele gevallen geneigd is om gevoelens een grote rol toe te kennen. Maar is sentiment niet in vele gevallen behalve een uitdrukking van een innerlijk aanvoelen, een persoonlijke waarheid en gelijktijdig een sterke vertekening van al, wat buiten ons bestaat? Als u zegt; "Ik heb een dier lief," en u wilt daarom het dier niet laten doden" terwijl het lijdt, terwijl u weet dat het niet kan genezen, dan is deze liefde maar zeer betrekkelijk; ze is onwaar. Als u zegt een mens lief te hebben en die liefde alleen bewijst door eisen te stellen, dan kan er niet van een reële liefde worden gesproken. Liefde openbaart zich in het geven,

niet in het ontvangen alleen. Zo zijn er duizend-en-één punten, welke alle wijzen op het ene, men kan de waarheid niet vinden als het gevoel overheerst. Het is heerlijk om emotioneel op te zweven naar een hogere sfeer, maar de belevingen aldus ervaren kunnen - als ze al werkelijk zijn - pas waarde krijgen, als ze in de stof zijn onderzocht, ontdaan van elke bijkomstigheid, van sentimentaliteit, van geloof en wens.

Kort geleden werd tijdens een inaugurale rede de volgende opmerking gemaakt: "Bij het beschouwen van de mens moeten wij wel beseffen, dat hij voor ons even raadselachtig is als de aarde zelf. Wij kunnen veronderstellen wat in de kern woont en leeft; wij kunnen misschien ten dele voorspellen, welke uitbarstingen zullen gebeuren, maar wij zullen nooit in staat zijn het geheel in zijn oorzakelijkheid te bezien."

Degene, die dit uitsprak, trachtte een lans te breken voor de dieptepsychologie en wat daarmee samenhangt. Maar ongetwijfeld had hij op zijn manier naar waarheid gezocht en was daardoor tot de vergelijking gekomen van mens en wereld.

In één van de oude Indische boeken vinden wij een typische omschrijving, die hieraan herinnert:

"Mijn zoon, achter het masker van elke mens kan een God verborgen zijn. Zo dien de mensen, alsof zij goden zijn, opdat de goden zich niet op u wreken."

Zeker, het is op religieuze wijze uitgedrukt. Maar ook hier is er iemand, die zich heeft gerealiseerd; Indien er eeuwige waarden zijn, zullen zij in elke vorm tot ons kunnen komen. Dan kunnen zij evengoed achter het gelaat van de bedelaar als achter het gelaat van de vorst zijn verborgen. En ik geloof dat als je gaat zoeken naar waarheid, je ook dit moet beseffen.

Bewustwording is overal te vinden. Maar óm haar te vinden moet je alle dingen benaderen als een deel van de waarheid, opdat je niet de waarheid voorbijgaat op het ogenblik dat zij zich werkelijk vertoont.

Er zijn vele geloofsvormen en vooral kleine sekten, die laat ons eerlijk zijn in de ogen der mensen kolder zijn en die het misschien zelfs ook in feite zijn. Dit neemt echter niet weg, dat ook daarin een waarheid verborgen kán liggen; dat daarin voor ons een element is te vinden van realiteit, van waarheid. Daarom moeten wij trachten alle dingen die wij tegen komen niet slechts te bezien op hun fouten maar vooral te zoeken naar het greintje waarheid, dat erin is verscholen.

Jezus was ook zeker een groot denker, een zoeker naar waarheid, die een leider der mensheid is geworden. Was hij het niet, die zeide, dat "alle dingen onderzocht moesten worden en het goede moet worden behouden?" Was hij het niet, die zeide, dat "wie de vreugden des levens verwerpt, zijn Schepper beledigt?". Was hij het ook niet, die zeide, dat "het dienen van de mens én naastenliefde de eerste stappen zijn om tot het Rijk Gods te komen", dat ongetwijfeld zijn beeld der waarheid was? Wij mogen ons niet vergissen. Maar al te vaak meent men dat het zoeken naar waarheid uit het wegwerpen van hetgeen niet deugt bestaat. Maar eliminatieprocessen zouden zo onnoemelijk veel tijd vergen, dat een mens nog in geen tienduizend levens in staat zou zijn op die wijze de waarheid te vinden, welke op de wereld voor hem bestaat. Maar wie in zichzelf elk juweel neemt dat zich aan hem toont, die heeft mogelijkheden om zeer veel te vinden. Wanneer men naar diamanten graaft, dan zoekt men natuurlijk naar een terrein waar men meent deze te zullen aantreffen. Soms vindt men slechts een enkele steen door toeval. Dan graaft men niet de berg weg, opdat de diamanten overblijven, maar men neemt zoveel diamanten als men met zo weinig mogelijk arbeid uit de berg of uit de mijn of de put kan krijgen.

Op dezelfde wijze moet een zoeken naar waarheid voor zichzelf trachten in alle dingen het edele en het juiste te vinden en dat in zichzelf te maken tot een voor hem of haar werkelijk waardevol, bruikbaar en hanteerbaar geheel. Vele mensen, die naar waarheid zoeken, laten zich misleiden door vele vreemde namen en woorden te gebruiken. Begrippen, die zeer eenvoudig zouden kunnen worden omschreven, krijgen oude, uit de dode talen genomen namen of men komt met geheel nieuwe reeksen van indelingen en beschrijvingen. Als wij echter mogen geloven wat de zoekers naar waarheid vóór u hebben ondervonden en hebben vastgelegd, dan is het juist zaak om alles terug te brengen tot termen van uiterste eenvoud.

Dat is een zeer moeilijke taak. Noem de waarheid, die je ziet en breng haar terug tot haar kern. Eerst dan heb je een werkelijke waarheid gevonden.

Het zal u duidelijk zijn, dat de hiermee samenhangende inwijdingsgedachten en de bijbehorende geheimscholen alle trachten een soortgelijke weg te gaan. Zij kennen een wet, die ook door de grote zoekers naar waarheid is uitgesproken. Deze is vreemd genoeg haast bij al dergelijke scholen dezelfde. Zij zegt: "Indien gij een weg gaat, ga deze eerst ten einde."

Dat is begrijpelijk. Rond u ligt een kosmos vol geheimen. Het is onmogelijk de waarheid van het gehele leven en van het gehele zijn te ontdekken en te onthullen. Maar wél is het mogelijk om het begin van waarheid, dat ge hebt gevonden, tot het laatste toe te volgen. En misschien had die filosoof gelijk" die zeide; "Als je een splinter waarheid vindt, kun je daaruit een beeld van de volledige waarheid opbouwen." De reconstructies zullen soms wel eens verkeerd zijn. Misschien dat er op deze wijze fantastische gedachten ontstaan, die nooit hebben geleefd en in waarheid nooit zullen kunnen bestaan, zoals bij de reconstructie van de sauriërs. Maar in vele gevallen zal de waarheid voldoende benaderd worden om er een juist beeld van te krijgen. Wie echter een beeld van waarheid in zich draagt, kan álle wegen gaan. Voor hem bestaan geen geheimen meer, want de waarheid is in alle dingen gelijkelijk aanwezig. Laten wij ook niet bij ons zoeken naar waarheid vergeten te letten op de godsloochenaar zo goed als op de kerkvader. De parodistische gedachte, de opstandigheid, welke wij bij een Voltaire vinden en de spot misschien van een Anatolo Franco, zij zijn alle middelen, waarmee de waarheid wordt gezocht. Hij, die God ontkent, zoekt, misschien intenser naar de waarheid, dan hij die berust in een God, Die alle dingen regelt.

Ik wil niet veel verder gaan, want ik wil u voldoende tijd laten uw eigen vragen uit te werken en met uw eigen problemen naar voren te komen. Ik zou u echter willen verzoeken dan toch één punt bij elke beschouwing mede te betrekken, namelijk dit: Slechts wie zoekt, kan vinden. Maar wie iets voor waar aanvaardt zonder te zoeken, kán niet vinden. Stel nooit iets als onomstotelijk waar. Stel, dat het voor u waar is en laat het daarbij. Stel nooit, dat iets vast en zeker op deze of gene wijze geschied is of geschieden zal, maar stel dat het mogelijk is. En bovenal; acht uzelve niet in staat te oordelen over een Schepper of zelfs over de schepping, indien ge over uzelf oordeelt, oordeelt ge dikwijls reeds over meer dan ge kent.

In een discussie over "de zoekers naar waarheid" en de vele figuren, die daarin misschien betrokken kunnen worden, hopen wij deze avond verder vruchtbaar te ontwikkelen. Dit ligt echter geheel in uw hand. Wat onze inleiding betreft, ik meen deze hiermee te kunnen beëindigen.

DISCUSSIE

Zo, vrienden, dan kunnen we nu verdergaan met de discussie, vragen en opmerkingen uwerzijds etc.

❖ *U hebt een exposé gegeven van het zoeken naar waarheid door de eeuwen. En u hebt ook vermeld mysteriescholen en inwijdingen. Is het niet juist, dat van het begin van de denkende mens oudere broeders hem op de weg naar waarheid hebben geleid en hem hebben geholpen van de kern van de esoterie bewust te worden en alzo met de waarheid te confronteren?*

Wij kunnen het eenvoudig zo zeggen: Voordat de mens tot een zelfstandig handelen kwam en dus de instinctdrang plaats maakte voor een grotere vrijheid van wil, was er op deze wereld inderdaad sprake van een voortdurende leiding door geesten, die hun cyclus in de stof reeds achter zich hadden. Wij kunnen deze dus wel oudere broeders noemen. Daarna zien wij regelmatig, wanneer de gelegenheid daartoe zich voordoet, grote geesten, dus verlichte geesten, in een stoffelijke vorm neerdalen en leringen geven. Aldus wordt zeer zeker de mogelijkheid voor de mens geschapen om door te dringen tot de kern der waarheid. Esoterie is de kern der innerlijke waarheid. De leringen, die echter door dergelijke hogere geesten worden gegeven gaan verder dan dit. Zij bevatten wel degelijk ook stoffelijke waarheden, dus uiterlijke waarheid. De pogingen die door de meer wetenden worden gedaan - zoals u zegt, de oudere geest - om de mensheid sleutels te geven, waardoor zij kan komen tot een nieuw beleven, een nieuw kennen, zijn indertijd begonnen toen de eerste stammen hun trektochten over de

continenten aanvingen en dit duurt voort tot op de huidige dag. Of er nu sprake is van een directe leiding? Persoonlijk vind ik dat woord niet erg prettig. Er is in elk geval sprake van een gelegenheid, die wordt opengesteld. Leiden doet men u niet. U kunt echter, als u de waarde van bepaalde stellingen of leringen erkent, deze volgen uit vrije wil. Op het ogenblik dat er een dwang bij optreedt, mogen wij niet meer aannemen dat dit het werk is van oudere geestelijke broeders, verlichte geesten e.d.. De vrijheid van de mens om zijn eigen ontwikkeling te volgen naar eigen wens en eigen begrip, is één van de eerste grondbeginselen, welke door de geest op aarde worden gehandhaafd. Is dit antwoord zo volledig genoeg of wenst u meer of wilt u eventueel amenderen met een volgende vraag?

- ❖ *Ik wilde nog dit vragen: Is het niet zó, dat in de mysteriescholen de mensen kunnen komen tot wat wij waarheid noemen onder de leiding en met hulp van de ouderen, die meer weten dan wij?*

Die mogelijkheid bestaat inderdaad in de mysteriescholen, maar ze bestaat ook daarbuiten. De mysterieschool geeft de mogelijkheid belangstellenden tezamen te brengen en onderlinge hulpverlening - vooral op geestelijk terrein - mogelijk te maken en daarnaast misschien door het scheppen van een juiste sfeer tot een intensere beleving van bepaalde geestelijke waarheden te komen. Een mysterie- of inwijdingsschool moet echter niet onontbeerlijk worden geacht voor het bereiken der waarheid; zij is daartoe nuttig.

- ❖ *We hebben laatst gehoord dat de mens vergeleken wordt met een electro-magnetisch verschijnsel. Nu vind ik het zo vreemd, dat men in de gang van de mensheid grote verschillen tussen deze velden aantreft. Dat de één een verlichte geest is op een moment dat de ander nog nergens van bewust is. Waardoor wordt dit veroorzaakt?*

Mensheid en mens-zijn meen ik niet te mogen beperken tot de aarde waarop u thans leeft. Voordat op deze aarde ook maar leven voorkwam, waren er - ook aan de buitenkant van de sterrenniveaus - reeds planeten, waarop beschaafde volkeren leefden. En in de tijd dat de mens nog wegvluchtte voor de grote monsters van de oertijd, gingen dergelijke planeten reeds weer ten onder. Er is een voortdurende opkomst en ondergang, niet alleen op aarde maar door heel het heelal. Het feit dat er hierdoor geesten bestaan, die mens-zijn in de zin dat ze geleefd hebben met een redelijke zelfkennis, een mogelijkheid tot zelfbeschouwing, een vaststelling van eigen relatie t.o.v. eigen omgeving en eventueel zelfs van hun Schepper, is voor ons voldoende om te spreken over "mensen". De geest, die een dergelijke gang heeft doorgemaakt, kan zich ook weer op andere werelden openbaren, op stoffelijke werelden en daar hetzij als een stoffelijk wezen hetzij als een geestelijke impuls werkzaam zijn; en zo trachten de menselijke waarheid, ontdaan van de beelden en gestalten die er stoffelijk vaak mee worden verknoopt, duidelijk te maken aan degenen, die daar hongeren naar een grotere vooruitgang, d.w.z. een dieper begrip van hun eigen wezen. Op deze wijze komt men er toe te spreken van "oudere broeders", ook indien dit wezens betreft die niet op deze aarde mens zijn geweest, maar die toch ééns een stoffelijke vorm hebben bezield, waarin het zelfde kon worden beleefd, geleerd en doorgemaakt als nu in de menselijke vorm het geval is. Ik wil hier nog aan toevoegen, dat zoals het mogelijk is om b.v. een gewoon magneetbandje - u haalt dat voorbeeld aan - een magnetisch veld, met vele impressies te belasten door er voldoende sterke stromen op te laten inwerken, terwijl een ander bandje, dat door deze stromen niet of ternauwernood wordt beroerd, bijna blank blijft, zo zal het ook mogelijk zijn dat de geest, die in het door u bedoelde beeld vergeleken werd met een elektromagnetisch veld of verschijnsel, ook door de veelheid van beleving tot een rijpere en rijkere inhoud komt, dan een ander die dezelfde bestaanstijd heeft gekend, dezelfde gang heeft doorgemaakt, maar niet in staat was voldoende weten en kennis op te nemen. Ook dan is het nog mogelijk, dat iemand die op deze wereld heeft geleefd toch als "oudere broeder" - laten we de term even aanhouden - als helper of vriend voor mensen met een mindere geestelijke ontwikkeling, optreedt.

- ❖ *Beschouwt u de leer van Sartre ook als een werkelijk ernstige poging tot zoeken naar waarheid?*

Het klinkt u misschien vreemd als ik daarop "Ja" zeg. Op zichzelf is hier sprake van een zoeken naar een waarheid. Het feit echter, dat dit door Sartre en in veel groter mate door zijn volgelingen hoofdzakelijk in negatieve zin wordt gedaan, neemt veel van de waarde van zijn stellingen weg.

- ❖ *Afgezien van zijn volgelingen. Naar aanleiding van het eind van uw betoog, meen ik dat het kennen van de negatieve weg, het zoeken naar waarheid toch nog mogelijk maakt.*

Het is wel mogelijk maar het leidt alleen niet tot resultaat. Ik heb geprobeerd in mijn betoog voor u duidelijk te maken, dat wij nooit moeten trachten al wat niets waard is te elimineren. Wij zijn dan zo druk bezig uit het leven alle factoren te elimineren, dat we geen tijd overhouden om de meer positieve waarde te erkennen en ons deze eigen te maken. Ik meen dus dat het niet de vraag is; "besta ik en probeer ik het bestaan zonder meer te beleven?" maar dat het zaak is in het bestaan datgene te zoeken wat waardevol is en dit ten koste van alles te beleven. Dit is niet geheel in overeenstemming met - ik zou haast zeggen - de grootmeester van het *défaitisme* in zekere zin, die Sartre toch heel dikwijls is.

❖ *Vindt u het niet gevaarlijk dat zo iemand zo'n aanhang krijgt?*

Och, hij is minder gevaarlijk dan menig ander, die een aanhang heeft gekregen dat het existentialisme in vele kringen een zekere opgang heeft gemaakt, waardoor het wederom positief is geworden. Per slot van rekening kun je ook zeggen: wanneer een dam in een rivier ligt en je laat deze exploderen, dan is de explosie een negatief verschijnsel; zij vernietigt. Maar wanneer daardoor een redelijke bevloeiing van lager gelegen landen mogelijk wordt, dan zijn wij gerechtigd te zeggen dat het eindresultaat positief is. Niet door de handeling zelf (dus zoals bij Sartre niet door de leer zonder meer) maar door de impulsen, welke hierdoor in de wereld zijn gebracht. En ik meen, dat het existentialisme in zijn betere, meer positieve vorm, nog lang niet heeft afgedaan en ongetwijfeld heel veel en zelfs gunstige resultaten op den duur zal opleveren. Want - ja, het ligt een beetje buiten het onderwerp - ik weet niet, of u het hebt opgemerkt dat existentialistische beschouwingen b.v. in verschillende kerken zijn doorgedrongen en juist daar tot een meer positief streven hebben geleid.

❖ *Ja, ze zijn er bij de Protestanten juist druk mee bezig.*

Niet alleen bij de Protestanten, maar ook de arbeider-priesters b.v. kunnen in hun oorsprong herleid worden tot een zeker existentialisme, wat o.m. bij de Dominicanen en de Jezuïeten op de voorgrond treedt, en daar is het zeker nog niet uitgeroeid. Een Frans filosoof oordeelde de enige waarheid; "Ik denk, dus ben ik". Een meer voor de hand liggende waarheid lijkt te zijn: Ik denk en ik ben zolang is leef. Wat ben ik als het leven is afgelopen? Ik bedoel hiermede te redeneren, zoals een denker, die de overtuiging van het voortbestaan na de dood niet bezit, zou dienen te denken. Waar hij de gedachte niet zo stelde, moet hij dus al een tweede waarheid aangenomen hebben nl. die van het voortbestaan. Deze uitspraak heeft mij altijd verbaasd.

❖ *Ik zou er dus gaarne iets meer over vernemen.*

Ja, ik vind het commentaar dat aan deze verklaring is verbonden niet zonder meer juist. Als ik zeg: Ik denk, dus ben ik, dan geef ik hiermee uiteraard toe, dat op het ogenblik dat mijn denken ophoudt - ongeacht op welke wijze of door welke oorzaak - mijn bestaan ophoudt. De denker heeft in dit geval niet getracht zijn leven of een voortbestaan te definiëren, maar heeft alleen aangeduid dat hij bestond, dat hij nu eindelijk in zijn ogen daarvoor een bewijs had gevonden en dat hij dus niet slechts een droombeeld was maar een werkelijkheid. Het was overigens een zeer grote vordering dat deze verklaring werd uitgesproken. Want er zijn tijden geweest - ook bij de Grieken, vooral de Helleense filosofen - dat men trachtte alles te verklaren als een droom en daarmee dus de realiteit van elk verschijnsel, ook van het eigen "ik", te ontkennen. Daarna hebben we nog verschillende perioden gehad, waarin soortgelijke stellingen opgeld deden. Het feit "ik denk, dus ik ben" is eenvoudig de vaststelling van het bestaan zelf. Een denker, die zich over een voortbestaan druk zou maken, zou geen betere formulering kunnen vinden. Want, neem aan dat hij sterft. Zolang hij denkt, is hij, m.a.w. leeft hij. Er is geen reden dit te ontkennen. Het enige wat dus voor hem noodzakelijk is, is steeds weer te constateren: ik denk. Daarmede is voor hem de realiteit van zijn bestaan volledig aanvaardbaar en bewezen. Nu gaat u in uw redenering verder. U zegt: ik denk, dus ik ben zolang ik leef. Dat is niet waar. Zolang ik denk, ben ik. Maar denken is - en zeker volgens de oude gedachtengang - een proces van het leven. Eenvoudigheidshalve zou een spreker dus geenszins verder behoeven te gaan dan dit, maar zou over het voortbestaan kunnen zeggen: Indien het mogelijk is dat mijn denken zich voortzet na eigen leven, zo zal ik ook buiten mijn eigen wezen kunnen bestaan. Met "wezen" zou hij dan bedoelen een stoffelijke vorm, zijn huidige persoonlijkheid. Hieraan het bewijs te ontnemen dat de denker aan een voortbestaan dacht, lijkt mij daarom nogal moeilijk.

❖ *Ik beschouw het eigenlijk zo; Iemand die denkt, zoals deze man zeker heeft gedaan, moet natuurlijk ook over het raadsel van het leven hebben nagedacht. En daarom vind ik het een beetje verwonderlijk dat hij tot deze zeer eenvoudige stelling kwam.*

Ja, dat kan ik begrijpen, omdat in vele gevallen de ingewikkelde stelling hoger wordt gewaardeerd. Maar er kan geen duidelijker en meeromvattende verklaring dan juist deze worden gegeven. Daarbij moet ik opmerken dat deze denker inderdaad nadacht over het raadsel van het leven en niet over het raadsel van de dood. Er zijn onder de denkers - ik wil niet zeggen onder de zoekers naar waarheid - onder de denkers van deze wereld altijd twee richtingen geweest. De ene richting hield zich bezig met het leven, de verschijnselen van het leven en de definities daarbij behorend, terwijl de andere zich bezig hield met de dood. Ik geloof dat de eerste groep de voorkeur verdient, omdat een denken over de dood alleen dan zin heeft, wanneer het leven voleind is of voltooid. Zolang echter in het leven zelf, ongeacht dus de vorm waarin je bestaat, nog mogelijkheden zijn tot leren, tot werken, lijkt het me betrekkelijk nutteloos je bezig te houden met een mogelijke wijziging van omstandigheden. Ik bewonder dus niet slechts de eenvoud van de spreker, maar stel nogmaals, dat hij de meest juiste definitie heeft gegeven, die hij geven kon uit zijn denken en uit zijn wezen. Dood is overigens voor vele filosofen niet ondergang of uitblussing, maar een eenvoudige voortzetting van het leven, zij het in een andere vorm. De Egyptische invloed is hier voor het gehele Middellandse Zeegebied bijzonder sterk geweest. De wijze waarop men zich dat voortbestaan heeft gedacht, vertoont dan ook in praktisch alle gevallen een neiging om de Egyptische stellingen daarbij enigszins vertekend te aanvaarden. Het is logisch, dat als je een voortbestaan aanneemt, ongeacht in welke vorm, het belangrijker voor je is je eigen wezen en je eigen leven te kennen, dan de mogelijke toestand, waarin je zult komen te verkeren. Want in jezelf werk je nog altijd met een voor jou vaste waarde. Elk speculeren op sferen en al wat erbij hoort - b.v. op de onderwereld en wat dies meer zij - is eenvoudig niets anders dan het ontvluchten aan de onmiddellijke behoeften van het heden en de mogelijkheden, welke daarmee zijn verbonden. Heeft u commentaar?

- ❖ *Het inzicht in het leven na de dood geeft echter aanleiding of helpt om het leven beter te leren begrijpen. Ik kan het misschien nog anders stellen. Wanneer men inziet, dat er een zijn is dat overal, allesdoordringend en allesomvattend is, dan sluit dat m.i. in, dat wij na de dood blijven bestaan. Men is daarvan deel en dus houdt het bestaan niet op.*

Indien de door u gestelde voorwaarde is vervuld, is dat duidelijk. Ik wil zelfs nog een stap verder gaan. Het bestaan van een God is niet te bewijzen, maar op het ogenblik dat een mens het bestaan van een God aanvaardt, moet hij ook aanvaarden dat zijn eigen bestaan zich verder uitstrekt dan zijn eenvoudig stoffelijk wezen. Want zo hij in een God een oneindigheid, een eeuwigheid ziet en het totaal ziet als geschapen uit de goddelijke kracht, kan het niet anders zijn, dan dat de goddelijke kracht, die in hem is, niet te gronde gaat en dat alzo de kern van zijn persoonlijkheid voortbestaat. De wijze waarop de persoonlijkheid verder voortbestaat, kan dan eventueel nog aan kritiek of aan verschillende ideeën en voorstellingen onderhevig zijn, maar de gedachte aan een voortbestaan zonder meer moet hieruit worden erkend. Het feit echter dat overblijft en dat wij niet terzijde kunnen stellen is dit: Er zijn zoekers naar waarheid, die juist omdat zij God voor zichzelf niet bewijsbaar kunnen aantonen ofwel in het midden laten dat die God bestaat, dan wel het bestaan van die God ontkennen. Werkelijke zoekers naar waarheid en grote denkers doen dit over het algemeen niet categorisch maar meestal voorwaardelijk. Daarbij blijft dus ook voor de denker de moeilijkheid bestaan, dat hij op een gegeven ogenblik een geloof of een onbewijsbaar iets voor zichzelf moet concretiseren en als waarheid aannemen, vóór hij verder kan gaan met een leven na de dood. Met een eenvoudige zijns-definitie echter en eventueel het definiëren van al hetgeen in het zijn noodzakelijk is, kan hij rustig volstaan. Want oorzaak en gevolg of causaliteit of hoe u het noemen wilt, zullen ongetwijfeld hun rol ook hierin blijven spelen en zolang hij denkt, zal hij bestaan. Zolang hij streeft, onverschillig in welke wereld, zullen er verdere veranderingen zijn, zal hij zeer waarschijnlijk komen tot een grotere zelfkennis en misschien ook tot een diepere kennis van de eeuwige waarheid. Het lijkt mij verstandig dus niet a priori te stellen dat een God erkend móét worden. Ons standpunt is, dat het béter is. Volgens ons inzicht moet er een God zijn en kunnen we die God zelfs betrekkelijk nauwkeurig bepalen voor zover Hij Zich aan ons toont; dat is dus niet Zijn volledig wezen. Maar dat neemt niet weg dat wij aan een ander niet mogen opdringen wat voor ons een waarheid is. Bij een beschouwing over zoekers naar waarheid moeten wij dus wel degelijk rekening houden met het feit, dat men het bestaan Gods ontkennen kan en toch kan zoeken naar de waarheid en in dit zoeken naar waarheid voor zichzelf grote ervaringen zal kunnen opdoen en grote geestelijke waarden en zelfkennis zal kunnen verwerven.

- ❖ *Dan wilde ik er nog een vraag aan vastknopen: Waren in de Griekse tijd de toenmalige denkers volgelingen van de een of andere mysterieschool of waren er ook denkers, die door de eeuwen heen beroemd zijn en geen ingewijden waren?*

Dat is afhankelijk van uw definitie van "ingewijden". De mysteriescholen, die in Griekenland zowel als elders bestonden, brachten op hun wijze ingewijden voort; d.w.z. zij gaven verschillende sleutels, waardoor men zichzelf verder kon ontwikkelen. Maar mij dunkt, dat iemand die buiten die scholen om tot eenzelfde prestatie komt en tot hetzelfde inzicht ook een ingewijde moet zijn. Wilt u "ingewijde" dus in de laatste zin definiëren en niet afhankelijk stellen van het al of niet behoren tot een geheimschool, dan kunnen we zeggen dat praktisch alle grote denkers ingewijden waren. Meent u echter te moeten stellen, dat het behoren tot een nauw omschreven geheimschool en het volgen van de ontwikkeling volgens een dergelijke school noodzakelijk is, dan moeten wij wel stellen, dat er juist in de Griekse periode vele denkers zijn geweest, die niet - uitdrukkelijk dus niet - behoorden tot een geheimschool en in vele gevallen ook de goden, zoals deze algemeen werden aanvaard, ontkenden. Sokrates was er één van.

- ❖ *Was hij geen volgeling van Pythagoras? Hij kende de stellingen van Pythagoras en de Pythagoreeën Maar hij sprak van de daimon in zichzelf.*

Inderdaad. Daimon in de Griekse betekenis kan nl. zowel God als duivel betekenen of zo ge wilt; geest of kracht. Het kan in al deze betekenissen gebruikt worden en wordt dan geïnterpreteerd krachtens de context, het bijbehorend betoog. Goed. Hij spreekt daarvan. Maar dit is niet een specifiek Pythagorese stelling. Neen, maar het was, meen ik zijn inspiratie. Daarvan kreeg hij dan ook de inwijding, zijn verhoogde kennis, die hem tot een filosoof stempelde. Ik geloof, dat hij reeds een verhoogde kennis bezat, die hem tot een filosoof stempelde, voordat hij tot het besef kwam van de innerlijke kracht en leerde naar de innerlijke stem te luisteren.

- ❖ *Hij kwam dus daartoe.*

Hij kwam daartoe, inderdaad. Maar dat is niet een specifieke band met de Pythagoreeën, of onverschillig welke andere school. Het is overigens wel opvallend, dat wij bij de meeste denkers uit deze periode parallellen kunnen aantonen met de Pythagorese scholing en dat velen van hen dan ook ongeveer gelijke onderrichtmethoden voor hun leerlingen gebruikten. Dit is ongetwijfeld mede te danken aan het feit dat in de Griekse filosofie en vooral wel in de Helleense filosofie dus, een zeer sterke drang naar het harmonische, het innerlijk harmonische, naar voren treedt. Dit wordt op vele wijzen omschreven en uitgedrukt, maar komt toch altijd weer tot een soort algemene eigen verworvenheid en beschaving, waardoor de leraar niet alleen spreekt. U kunt de bekende redenaar in de Stoa, in de tuinen; u kent misschien ook de bergwandelingen die er waren, weidewandelingen zoals men ze noemde, waarbij de stellingen werden ontwikkeld. Maar daarnaast werd van die leerlingen dikwijls een zekere bekwaamheid in het improviseren van liederen geëist, soms ook het bespelen van instrumenten en ook wel degelijk lichamelijke prestaties in sommige sporten. Zodat velen van de grote filosofen hun leerlingen de raad gaven om een werkelijke allround-ontwikkeling door te maken. Dat is in de moderne tijd waarschijnlijk weer in het vergeetboek geraakt, maar kan uit sommige van hun uitspraken en redevoeringen nog wel blijken, evenals uit sommige mysteriespelen en drama's, die in die tijd symbolisch gebruikt werden.

- ❖ *Aan de terminologie van ingewijde en inwijding zit toch eigenlijk het gevaar vast daarvan te veel gebruik te maken. Ik kan mij voorstellen dat mensen een geestelijk peil bereiken, zonder dat ze de lessen of zo'n school hebben gevolgd. Ik bedoel: je hebt hetzelfde vermogen als een ingewijde uit zo'n school.*

Ja. Nu is het natuurlijk de vraag: Hoe wil je "ingewijde" en "inwijding" omschrijven? En dat is een heel moeilijk punt. Ik geloof dat je het best doet het zo te formuleren; Onder inwijding wordt een proces verstaan, waarbij de mens gelijktijdig doordringt in zichzelf, de krachten in zich leert kennen en zo buiten zichzelf deze kracht leert openbaren. Onder ingewijde zouden we dan moeten verstaan: de mens, die en door innerlijke kennis en hetgeen hij heeft bereikt én door uiterlijk vermogen het normaal menselijk gebonden zijn is ontvlucht en daarvoor een hoger inzicht heeft gekregen, dat mogelijkerwijze verdergaat dan de eigen wereld alleen. Formuleren wij het op deze wijze; dan is het niet gebonden aan een mysterieschool. Het zal u echter duidelijk zijn, dat de meeste denkers in het begin voortkwamen uit deze scholen. Scholen, die in vele gevallen deel uitmaakten van bepaalde godsdiensten. Als u zich even de moeite getroost en tracht terug te denken tot zo ongeveer 1500 tot 2500 v. Chr., dan zien we

overal dat wetenschappen, chemie in beperkte zin, geneeskunde in beperkte zin, astronomie en astrologie (de laatste thans niet meer als wetenschap erkend), maar ook architectuur (dus bouwkunde) deel uitmaakten van de priesterlijke opleiding. Hetzelfde gold voor esoterie en ontwikkeling van paranormale vermogens. Het was praktisch onmogelijk overal voldoende bronnen van kennis ter beschikking te stellen, zelfs indien men het zou willen. Het gevolg is geweest, dat oorspronkelijk inderdaad de ingewijden of de meer wetenden, dikwijls uit tempel- of kloosterscholen voortkwamen. Dezen hebben ongetwijfeld gemeend ook hun leerlingen op een dergelijke wijze te moeten onderrichten. En zo heeft tot praktisch 100 v. Chr. de geheimschool of mysterieschool een overwegende invloed gehad op het bewaren van en het mededelen van kennis, ook over het supernormale. Daarna zien we een periode, waarin deze kennis betrekkelijk algemeen wordt, maar rond 450 na Chr. valt dit wederom terug. We krijgen dan een periode, dat de kloosters de bewaarders van de beschaving zijn. De opvoeding van een ieder die wat verder doordringt, zowel in zichzelf als in de wetenschappen, geschiedt in kloosterscholen. En pas rond 1300 á 1400 komt daarin, zij het in geringe mate, weer een wijziging. En dan alleen in bepaalde zuidelijke delen van Europa. Eerst rond 1600 kan weer worden gesproken van een buitenkerkelijke en tamelijk selectieve naar toch wel voor iedereen openstaande mogelijkheid om mysteriën te leren, ook buiten het religieuze om. Uitzondering moet worden gemaakt voor de z.g. hekserij, die in zichzelf ook een mysterie is en een mysterieschool kent, die te allen tijde buiten de kerken heeft gestaan en die dus ook in die tijden is voortgezet.

❖ *Is het niet ook zo dat de mensen die eertijds over een zekere kennis beschikten deze hebben doorgegeven, waaruit een traditie ontstond waaruit de tegenwoordige mysteriescholen buiten kerkelijk verband zijn ontstaan, misschien via de kabbalisten en of de alchemisten?*

Ja, kijk eens als we nu over de kabbalisten gaan spreken, hebben we niets meer met het Christendom te maken. Dan komen we eigenlijk uit de Babylonische beschaving en gaan van daar, het Jodendom daarbij in begrepen, tot aan de Moorse rijken; en pas uit de grote rijken van de Kaliefen en door hun aanvallen op Europa komt langs verschillende wegen de kabbalistiek langzaam maar zeker naar Europa. Zij wordt er overigens samengevoegd met andere - vaak binnen het geloof bestaande - geheimleren. Zo worden ten slotte de geheimscholen gevormd, als b.v. die van de Rozenkruisers, die dus daar weer een bestaan vinden; de Maconnerie in haar ruimste vorm en haar meest verschillende Loges en vertakkingen; de z.g. Magisch-Kabbalistische Scholen, welke omstreeks 1790 langzaam maar zeker verdwijnen. Hier vinden we dan weer een bron voor denken, streven en weten, die ten slotte leidt tot de Theosofie, de Anthroposofie en wat er verder van dergelijke richtingen zijn. Richtingen, die elk op zichzelf gedeeltelijk buitenkerkelijk zijn en wederom een inwijdingsmysterie bevatten.

❖ *Heeft de grote Witte Broederschap niet een soort officiële inwijding volgens graden ingesteld? Ik ben dat in de literatuur vele malen tegengekomen.*

Ja, ik kan dat begrijpen. Nu heeft de Witte Broederschap dat zelf niet ingesteld. Een dergelijke indeling is nl. niet noodzakelijk, omdat het eigen begripsvermogen de graad bepaalt, waarin men vertoeft. Maar de mens met zijn behoefte om te rubriceren en te classificeren heeft getracht deze verschillende groepen of moet ik zeggen graden van weten en bewustzijn, van macht en verantwoordelijkheid te onderverdelen. Het schijnt de mens nu eenmaal eigen te zijn alles in paragrafen onder te brengen, waar ze zelfs hele indelingen zien van de engelen in de hemel en in welke verhouding ze tot elkaar staan. Iets waarvan - noemt u me niet kwalijk - niemand een jota af weet. Met de Witte Broederschap is het ongeveer ook zo gesteld. De kern van de Witte Broederschap kan nooit geopenbaard worden; ze is een in zichzelf besloten gemeenschap, welke weliswaar naar buiten toe bepaalde scholen toelaat, steunt en helpt en op andere wijze in het wereldgebeuren zal ingrijpen, maar die haar ingewijden wel degelijk verbiedt zich als zodanig te doen kennen. Slechts in enkele gevallen wordt een uitzondering gemaakt, en in vele gevallen zijn die ingewijden dan nog niet eens de Grootmeesters op een enkele uitzondering na misschien maar meestal eerder leerlingen van de Meesters, maar toch al voldoende ingewijd om de mensen een stapje verder te brengen. U moet de Witte Broederschap dus zien als een bond, die eigenlijk bestaat sinds de Atlantische periode. Het is de Witte Priesterschap van Atlantis. Door de band die deze kende met de geest (een overblijfsel van de contacten met de geest en geestaanbidding in de Leimurische periode) werd langzaam maar zeker een Broederschap opgebouwd, welke tracht de wereld te beveiligen,

althans ervoor te zorgen dat de grootste schatten van weten, die de mensheid bezit, voor deze wereld niet teloor gaan. Deze Broederschap ontwikkelt zich steeds meer en komt op den duur tot een samenwerking tussen vele verschillende sferen. Dit is overigens iets, wat u als een geloof moet aannemen, want niemand kan u dit bewijzen, tenzij ge zelf zijt ingewijd en dan weet ge het. En deze Witte Broederschap komt dan met de in de stof vertoevende leden op bepaalde tijden samen, zij kennen onderlinge contacten, nemen raadsbesluiten enz. Dat is eigenlijk de Witte Broederschap.

❖ *In dit gecompliceerd heelal, waarin onze aarde slechts een klein planeetje is, is elke conclusie min of meer betrekkelijk. Zou men daar om kunnen zeggen, dat waarheid een beleving is en strikt persoonlijk?*

Zeer knap. Inderdaad, ik meen te mogen stellen, dat waarheid voor de mens althans voorlopig nog een zuiver persoonlijke kwestie en beleving is. Het is onmogelijk te stellen, dat hetgeen voor u wáár is voor een ander op gelijke wijze waar moet zijn. Wel kan gezegd worden, dat de kern van de waarheid, in allen ongeveer gelijklopend zal zijn. Maar ook alleen de kern. De opmerking, dat het heelal zo gecompliceerd is, is alleen dan waar, als men er van de binnenkant tegenaan kijkt. Als ik in staat zou zijn u hier in een enkel druppeltje water te brengen, dan zou u ook een heelal zien met eigen sterrenstelsels, met al wat er in de ruimte maar denkbaar is, tot zelfs uitstulpingen, bepaalde innerlijke bewegingen, spanningen, afbuiging van trillingen en licht. Toch, als je naar een waterdruppel kijkt, is ze zeer simpel. Degene die zich verheft boven de onderdelen en het geheel beziet, zal moeten ontdekken dat het heelal, waarin u leeft, zo eenvoudig is alsof zelfs eenvoudiger dan een amoëbe. Maar dat is van buiten gezien. Wie dit beseft, ziet het wezen en de mogelijkheden van dit Al. Wie echter in dit heelal leeft, zal delen van dit wezen kunnen aanvoelen, kunnen erkennen, voor zichzelf kunnen bereiken, maar zal niet in staat zijn al die delen samen te voegen tot een juist beeld, zolang hij vertoeft in het geheel. Ik hoop dat dit voldoende duidelijk is?

❖ *Ik wilde er eigenlijk nog een vraag aan toevoegen. U had het zo straks over het zoeken naar waarheid en wel dat het resultaat moet hebben, nl. in positieve zin. Noem ik nu een andere ontwikkelingsgang, b.v. die der demonen, dan hebben zij ook hun waarheid, welke volgens ons vermoedelijk niet in positieve maar in negatieve zin is gericht. En u sprak in een van uw laatste antwoorden nog over een "eeuwige, waarheid". Ik ben nu tot de conclusie gekomen dat er eigenlijk vele soorten waarheden zijn en naar aanleiding van die opmerking "eeuwige waarheid", zou ik willen eindigen met de vraag van Pilatus: Wat verstaat u onder waarheid?*

Onder waarheid en wel in de zin van "eeuwige waarheid" versta ik; het wezen der dingen zodanig uitgedrukt, dat zij te allen tijde en volledig nauwkeurig en onveranderlijk beschreven en kenbaar zijn, zonder dat op enigerlei wijze een twijfel mogelijk is, op enigerlei wijze een verandering merkbaar of zelfs aan te brengen is. Eeuwige waarheid is het onveranderlijke, datgene wat staat buiten ruimte en tijd; en inhoudt: de volledige structuur van al wat is geweest en zal zijn. Elke waarheid, die u noemt "een andere waarheid", zal een fragment van deze oorspronkelijke waarheid bevatten, echter buiten zijn oorspronkelijk verband. Waarheden, die voor ons bestaan en die voor ons positief moeten zijn, kunnen dus voor een andere richting van ontwikkeling en leven inderdaad negatief zijn, maar zij zullen daarom niet minder waar zijn. De vraag is alleen; Gaat het ons er nu om een waarheid te hebben of gaat het er ons om een waarheid in onszelf te bereiken? Dat is een verschil. Waarheden zijn te over te erkennen. Het is echter buitengewoon moeilijk om te komen tot een waarheid in jezelf, die onveranderlijk blijft. Toch is dat hetgeen waar wij naar moeten streven. Dit streven zal moeten geschieden in overeenstemming met de ontwikkeling, die wij hebben doorgemaakt, de mogelijkheid tot erkenning, die we bezitten en het bestaan dat we voeren. En dat wil zeggen voor de mens - en naast de mens ook nog voor vele andere wezens - dat deze waarheid in positieve zin moet zijn, ze is een bevestiging in een uiting. Slechts diegenen die in een wereldvernietiging de waarheid vinden door te eindigen met een zelfvernietiging, waarbij voor hen misschien niets meer bestaat buiten het zijn, ontdaan van alle dingen, zullen moeten vernietigen om zo voor henzelf een grotere waarheid te vinden. Een dergelijke demonische gang is echter voor de mens praktisch onmogelijk tot zijn uiterste door te voeren. Men kan daaraan een korte tijd deelhebben, maar de gehele neiging van het wezen - klaarblijkelijk ingelegd in het begin der schepping - om positief te zijn, zal het onmogelijk maken tot een absolute zelfvernietiging over te gaan. De mens, die de demonische weg volgt, zal misschien alle werelden willen vernietigen, maar hij zal weigeren zichzelf te gronde te richten en daardoor alleen zal hij zichzelf dwingen tot een hernieuwde ontwikkeling in positieve zin. Het

lijkt me dus beter de negatieve waarheden - zoals u ze noemt ofwel het bereiken der waarheid langs een negatieve of vernietigende weg - eenvoudig te vergeten en daarvoor in de plaats te stellen; het steeds zoeken naar het positieve, het voor het "ik" waardevolle om aldus in overeenstemming met de weg, die men heeft afgelegd, het leven dat men voert en de toekomstige ontwikkelingen, die voor het "ik" mogelijk zijn, een waarheid te vinden, die voor het "ik" blijvend en onveranderlijk zal zijn.

❖ *Dus als ik het goed heb begrepen, kan een mens alleen een déél der waarheid hebben. En de eeuwige waarheid is dus het onveranderlijke, evenwichtige Totaal.*
Inderdaad.

❖ *De definitie die u daarvan gaf kan er alleen op wijzen dat de eeuwige waarheid God is.*
Als u het zo wilt zeggen, inderdaad. Maar u heeft misschien gemerkt dat ik het hanteren van God als een onomstotelijke realiteit, zoveel mogelijk heb vermeden. Omdat nu eenmaal het zoeken naar waarheid, zoals u weet, niet afhankelijk is van het erkennen van die God. Het zoeken naar waarheid op zichzelf, eerlijk en in positieve zin impliceert, dat men op een gegeven ogenblik tot het kennen van die God kan komen. Of men die God nu waarheid noemt of de waarheid God noemt, dat maakt niets uit. Maar datgene wat wij God noemen is inderdaad tevens datgene wat voor ons de volledige, eeuwige en onveranderlijke waarheid is.

❖ *Kan men spreken over een negatieve waarheid?*
Een negatieve waarheid ontstaat ook, ja.

❖ *Zou het niet een tegenstrijdigheid zijn in zichzelf?*
Het is geen tegenstrijdigheid in zichzelf. Een negatieve tegenstrijdigheid zou je als volgt kunnen omschrijven: de uitblussing van alle waan. Dan blijft er nog altijd een positieve waarheid over.

❖ *Waan is toch geen waarheid?*
Neen. Het uitblussen daarvan echter wel. Op het ogenblik dat ik een waanvoorstelling elimineer, kom ik vanzelf een stap dichterbij de waarheid.

❖ *Een stap dichterbij de waarheid*
Wanneer ik dus alle waan elimineer, dan zal het enige wat overblijft de waarheid zijn. Aangezien ik deze dan langs negatieve weg heb bereikt, zal ik haar een negatieve waarheid noemen. Ze zal in haar wezen en zijn volledig identiek blijven met hetgeen men langs positieve weg bereikt. Zodat wij kunnen spreken over een negatieve en een positieve waarheid, zonder dat deze in vazen gedeeld zijn of er enig verschil bestaat tussen beide. Anders gezegd: Gezien de weg langs welke men tot de waarheid streeft, komt men tot een spiegeling van de oneindigheid, die de eerste innerlijke erkenning inhoudt. De wijze, waarop deze bereikt wordt, is bepalend voor de wijze waarop zij gedefinieerd wordt. In deze weerspiegeling echter wordt het "ik" erkend en het werkelijk zijn. Van daaruit is er geen sprake meer van positief of negatief, aangezien het middelpunt van alle dingen is bereikt, waarin evenwicht is en dus geen tegenstelling meer tot uiting kan komen.

❖ *Weet u wat merkwaardig is? Volgens het menselijk denken is positief en negatief waar het elkaar opheft, nul. En nu is het eigenaardige, dat we de Godheid voorstellen als een cirkel, die tegelijkertijd een nul is.*

Ja, neemt u me niet kwalijk, dat ik God niet graag een nul zou willen noemen.

❖ *Maar dat zit toch in de redenering. Als men een positieve en een negatieve gelijke waarde bij elkaar voegt, zodat ze elkaar opheffen, dan blijft er niets over.*

Ja, dan blijft er nog altijd iets over.

❖ *Het niets.*

Neen. De definitie waaruit het nulpunt bereikt wordt. Want zonder deze definitie is het nulpunt niet voorstelbaar. Het andere woorden: het nulpunt is altijd erkenbaar aan de wijze, waarop het bereikt wordt en houdt dus in zichzelf een bepaalde gedachte of een bepaalde vaststelling in. Zonder dit is "niets" niet kenbaar. Maar in deze zin kunt u zeggen, dat God "niet" is. God is het voor ons kenbare of bestaande uit een stoffelijke denkwijze. Op deze wijze onttrekt Hij Zich aan de wijze, waarop men hier op het ogenblik dus met een vergelijking zou werken. Op het ogenblik dat u in staat bent te werken met een vijfdimensionale vergelijking, zult u nl. tot de vreemde ontdekking komen dat het totaal van negatieve waarden positief kan zijn, dat een

groot aantal tegenstellingen elkaar niet opheft, maar het gezamenlijk product als middelpunt tot stand brengt enz. Zelfs als men probeert in de vier-dimensionele meetkunde te werken, zoals deze o.m. door Einstein is gebruikt, komt men al tot de eigenaardige definitie dat één punt in tijd volkomen identiek is met een ander punt in tijd, mits de plaats verschilt. Zodat positieve en negatieve waarden elkaar niet opheffen maar een begrenzing betekenen van het gebied, waarin een bepaald verschijnsel zich kan afspelen. En daaruit leid ik dus af dat uw eenvoudige stelling - ik zou zeggen van twee-dimensionale rekenkunde - dus nooit bepalend kan worden geacht voor het definiëren van het wezen Gods.

❖ *Allicht niet. Ik zei het alleen maar omdat over positief en negatief werd gesproken, zodat men daarvan ook de relativiteit moet inzien, anders komt men tot dergelijke nonsens*

Ja, natuurlijk. Men moet altijd de relativiteit van menselijk standpunt en menselijk begrip inzien. Als men dat nu maar doet, komt men een aardig eind ver.

❖ *Is het een denkfout van mij, dat een uitblussing van alle waan een positieve waarde heeft?*
Het uitblussen van alle waan is nl. een van de punten van de negatieve weg. Zo heb ik dat nl. gezegd. Per slot van rekening, in het negatieve krijgen we een vernietiging. Het positieve laat de waan rustig voortbestaan, maar versterkt daarin de punten, die waar lijken, tot op den duur uit alle punten van waan de werkelijkheid naar voren komt. Dus zoals de oude filosofie zegt; "Maya is de werkelijkheid die niet kenbaar is door de wijze, waarop zij zich verhuult." Maya is niet een illusie zonder meer, ze is de wereld, d.w.z. de werkelijkheid. Maar die werkelijkheid kan niet worden gezien, niet aanschouwd en beleefd op de wijze, waarop zij werkelijk bestaat. Begoocheling is in feite een persoonlijke interpretatie en in de boeddhisme zin daarnaast nog de onbeheerstheid, de gebondenheid, de hechting, de onjuiste geestelijke instelling, die gezamenlijk de werkelijkheid voor ons verhullen, omdat wij niet wensen de waarheid te zien vóór wij ons getraind hebben afstand te doen van de vele, voor ons schijnbaar prettige toestanden, die de waan voor ons mogelijk maakt.

❖ *Ik wilde nog even spreken over shruti, nl. de waarheid die zich volgens de Indische wijsbegeerte in de meditatie openbaart aan de denker en die dan ook in de leer van de Upanishaden van de grootste waarde is.*

Inderdaad.

❖ *Dus hieruit blijkt dat langs paranormale weg verkregen inzichten van de hoogste waarde zijn, in tegenstelling met wat men tegenwoordig zo graag beweert.*

Het blijkt dus inderdaad dat dit van de hoogste waarde is, mits men de maatstaven en grondslag van deze oude lering accepteert. En die kan alleen weer geaccepteerd worden krachtens een persoonlijke instelling, zodat het van eigen persoonlijk bestaan, van denken en leven afhangt, of men in staat is de geestelijke kracht en de geestelijke waarheid in zichzelf te ontvangen en op den duur zo de absolute verlichting, zoals dat heet te bereiken. Het is een relatieve waarde in die zin, dat zij slechts aangepast aan de persoonlijkheid en beleefd in de persoonlijkheid de openbaring van waarheid kan betekenen.

Ja, vrienden, ik voel me haast schuldig dat ik als invaller hier zo al die wijsheid zit te verkondigen, maar ik hoop dat ik toch nog duidelijk genoeg ben. Heeft u nog meer vragen te stellen, anders gaan we zo langzamerhand dit deel van de bijeenkomst sluiten.

We zijn dan aan het einde gekomen van onze discussie. Tenzij u er bezwaar tegen heeft, zal ik nog kort het woord geven aan een andere spreker, die met een kleine beschouwing over waarheid de bijeenkomst voor u kan besluiten. Dan dank ik u voor het aangename gehoor, de prettige vragen en wens u ongetwijfeld niet alleen een gezegende avond toe maar ook vele vruchten van hetgeen u misschien ook deze avond zelf hebt gedacht of aan ons denken heeft mogen ontlenen.

o-o-o-o-o

Deze hele avond is gewijd geweest aan de zoekers naar waarheid en in feite ook aan het zoeken naar waarheid. U zult me niet kwalijk nemen, dat ik nu, voordat we uiteengaan, een ogenblik uw aandacht vraag voor de waarheid zelve, als een begrip dan.

We weten allen dat veel dingen, die zich waarheid noemen een tegendeel daarvan inhouden. (Het dagblad in Nederland b.v.). Maar er moet toch ergens iets zijn, dat ons die waarheid naderbij kan brengen. En dan denk ik in dit geval aan een uitspraak van Multatuli: "Niets is waar, zelfs dit niet." Dat is een absolute negatie van de waarheid. Maar als je nu leeft als

mens, dan heb je toch op een gegeven ogenblik iets, wat voor jou volkomen waar is. Een ogenblik misschien van liefde of van haat. Een ogenblik van natuur beleven of een ogenblik van scheppen, denken of kunstzinnig voortbrengen van tonen, van reeksen van kleuren, al wat samen hoort, omdat dit in je lééft en werkelijk is. Goed, dan hebben we allen misschien onze eigen waarheid. Maar of het nu onze eigen waarheid is of niet, waar blijft ze zolang we eerlijk zijn ten opzichte van onszelven.

Wáárheid, dat is het beleven zonder zelfbedrog.

Waarheid is het durven denken zonder ooit jezelf te knevelen door vastgestelde ideeën.

Waarheid, dat is waaruit je bestaat; je leven zelf, wanneer je het durft erkennen.

Heel het leven is waar. En we worden verblind voor deze waarheid, omdat onze vooroordelen, onze gedachten en ideeën, onze gebreken en alles tezamen een vertekening betekenen van het zijnde zelve.

Wij zien uit een enkel standpunt het totale gewoel van de wereld aan en begrijpen niet, hoe elke mens, hoe elk dier, hoe elke plant zijn eigen leven heeft, zijn eigen aanvoelen van bestaan zijn eigen doel misschien, zijn eigen vreugde en smart. Zo leven we in een onwaarheid, zolang we trachten op grond van onze eigen maatstaven de wereld te meten. Dat is onmogelijk, onze maatstaf is te klein om iets meer te meten dan onze eigen voorstelling. En als we dan een maatstaf hebben, laten we dan eerlijk zijn. Laten we dan volkomen reëel tegen onszelf zeggen: Dit is voor mij goed; dit is voor mij kwaad. En ons metterdaad eraan houden. Laten we de ervaring, die we op deze manier opdoen, opstapelen tot ze voor ons een daadwerkelijk bewijs zijn dat het als goed erkende voor ons goed, het als kwaad erkende, voor ons kwaad is. En laten we dan die beide tegen elkaar afwegen en we zullen zien, waar we op dit ogenblik, in dit leven in waarheid staan

Steeds weer zullen we moeten definiëren voor onszelf. Wat is voor mij kwaad; wat is voor mij goed. Niet omdat goed en kwaad bestaan, want deze dingen zijn in de kosmos zelve slechts denkbeeldig, maar voor ons zijn ze werkelijkheid. Ze zijn de verschijnselen rond ons, die het ons mogelijk maken de waarheid omtrent ons eigen wezen te kennen. Er is niets belangrijker dan de waarheid. Zolang we onszelf bedriegen, zal de wereld op ons toestormen als een vijand. Zolang wij trachten de wereld te bedriegen, zullen wij in een voortdurende strijd, in een moeizame strijd gewikkeld zijn, zonder ooit een werkelijk resultaat te boeken. Maar als we eerlijk zijn jegens onszelf, als we de maatstaven ons gegeven gebruiken om onszelf daaraan te beoordelen; als we elk vooroordeel opzij zetten zover het mogelijk is, dan vinden we wat voor een mens waarheid kan zijn.

Waar is wat ik leef. Waar is de God, waarin ik geloof. Waar is wat in mij werkt, ontdaan van waan en leugen, in mijn wezen. En de God, Die daarin is, datgene wat in mij streeft, is de sterke, onveranderlijke waarheid.

Eeuwig ben ik en uit eeuwigheid geboren, volgens mijn geloof. Geest ben ik of mens, volgens de wereld, waarin ik mijzelve ken. Grens na grens omringt mij, volgens denken en mogelijkheid van anderen. Maar binnen dit alles ligt mijn wezen zelf....misschien een vonk uit God geboren. Ik gelóóf het en ik weet het niet, maar zeker weet ik, dat de waarheid zo ontstaat, wanneer mijn wezen is gericht op dat, wat ín mij leeft en wordt gebruikt om steeds te erkennen wat uit mij rond mij nog ontstaat.

En al mag het wezen dan vergaan, al mag de ziel naar de andere wereld streven, of zal het noodlot eindelijk verweven hebben de uiteindelijke dood uit het weefsel van 't bestaan, het is waardeloos en het gaat teniet, wanneer in mij niet leeft de waan maar de waarheid over mijzelf.

Dat is, vrienden, de belangrijke waarheid waar het om gaat. Als u zoekers naar waarheid wilt zijn, zoek dan naar de waarheid omtrent uzelve. Probeer de maatstaf te vinden, die voor ú, uzelve geldt. Leg haar niemand anders aan. Hanteer haar voor uzelve zonder verpozen en beoordeel de resultaten rond u, opdat u zult kunnen begrijpen waar u zich misschien nog vergist hebt. Zo groeit de waarheid in u, opdat ze een deel worde van de eeuwigheid.

Daarmee, vrienden, heb ik het mijne gezegd. Ik heb niet veel meer te doen, zoals u ziet. Natuurlijk moet ik u danken voor uw aanwezigheid en aandacht, wat ik dan ook van harte doe.